

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 174/04-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. októbra 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Jána Mazáka o sťažnosti J. K. a M. K., obaja bytom V., zastúpených advokátkou Mgr. M. K., B., vo veci porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Galanta č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003, ako aj ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietrahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 304/87 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. K. a M. K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Galanta č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Základné právo J. K. a M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní sp. zn. 5 C 304/87 porušené bolo.

3. Uznesenie Okresného súdu Galanta o zastavení konania č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Galanta na ďalšie konanie.

4. Okresnému súdu Galanta prikazuje, aby po zrušení uznesenia o zastavení konania č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003 v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 304/87 konal bez zbytočných priet'ahov.

5. J. K. priznáva finančné zadosťučinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Galanta povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. M. K. priznáva finančné zadosťučinenie 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Galanta povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

7. Okresný súd Galanta je povinný uhradiť J. K. a M. K. trovy právneho zastúpenia 16 620 Sk (slovom šestnásťtisíc šest'stodvadsať slovenských korún) na účet ich advokátky Mgr. M. K., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 1. apríla 2003 doručené podanie J. K. a M. K., obaja bytom V. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených

advokátkou Mgr. M. K., B., označené ako „*Ústavná sťažnosť v zmysle Čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky*“.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia ňou namietajú porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ako „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003, ktorým okresný súd po viac ako 15 rokoch zastavil konanie v označenej veci.

Sťažovatelia ďalej namietajú aj porušenie ich základného práva na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 304/87.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli:

«Dňa 23. decembra 1987 podali sťažovatelia na príslušný Okresný súd v Galante žalobu na náhradu škody proti žalovaného Vodohospodárska výstavba, š. p. V konaní č. 5 C 304/87 zastupoval žalobcov v zmysle ustanovení § 24 OSP Ing. J. F. ako občiansky zástupca. Odo dňa 15. apríla 2000 zastupoval žalobcov – sťažovateľov v konaní právny zástupca JUDr. J. H.

Od roku 1987 kedy bola podaná žaloba na Okresný súd v Galante vydal súd prvý rozsudok vo veci až dňa 30. júna 1998, t. j. po 10 a pol roku súdneho konania. Proti tomuto rozsudku podali žalobcovia v zákonom ustanovenej lehote prostredníctvom svojho zástupcu Ing. F. odvolanie. Krajský súd v Bratislave svojím uznesením zo dňa 15. apríla 1999 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil Okresnému súdu v Galante na ďalšie konanie. V odôvodnení zrušujúceho rozhodnutia odvolací súd konštatoval viaceré pochybenia okresného súdu nielen v samotnom konaní, ale aj pri vypracovaní meritórneho rozhodnutia. Krajský súd konštatoval, že rozhodnutie prvostupňového súdu je tiež nepreskúmateľné, pretože sa v ňom nevysporiadal s námietkami účastníkov v konaní.

Vo veci bolo od zrušenia rozhodnutia Krajským súdom nariadené iba jedno pojednávanie a to na 4. augusta 2000. Na tomto pojednávaní už žalobcovia zastúpení

právnym zástupcom požiadali o odročenie a ich žiadosti súd vyhovel. Dňa 6. júla 2000 vydal Okresný súd v Galante uznesenie, ktorým nepriznal žalobcom oslobodenie od súdnych poplatkov. Na základe odvolanie sťažovateľov odvolací súd zrušil rozhodnutie Okresného súdu Galanta, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia zo dňa 17. augusta 2001 upozornil na viaceré procesné pochybenia pri vypracovaní a doručovaní napadnutého uznesenia.

Okresnému súdu trvalo viac ako rok po vrátení veci z krajského súdu, aby prejednal vec oslobodenia žalobcov – sťažovateľov od súdnych poplatkov. Rozhodnutím zo dňa 20. novembra 2002 okresný súd priznal žalobcom oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažnosťou zo dňa 24. januára 2002 žalobcovia upozorňujú na prieťahy v konaní a žiadajú o nápravu. Odpoveďou súdu zo dňa 20. marca 2002 je vyjadrenie, že sťažnosť nie je dôvodná. Okresný súd Galanta výzvou zo dňa 1. februára 2002 žiadal žalobcov o úpravu petitu v zmysle rozhodnutia krajského súdu. Úprava petitu s konkretizáciou technologického postupu na základe výzvy súdu zo dňa 1. februára 2002 bola zaslaná okresnému súdu podaním sťažovateľov zo dňa 28. marca 2002. Od podania úpravy petitu po prvý úkon zo strany súdu voči sťažovateľom uplynulo viac ako 9 mesiacov. Týmto prvým úkonom zo strany súdu bolo vydanie uznesenia o zastavení konania zo dňa 14. januára 2003 – viac ako 15 rokov od začatia konania, voči ktorému nie je prípustné odvolanie...

Ústava SR v čl. 46 ods. 1 zaručuje každému právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Okresný súd v Galante svojím rozhodnutím vo veci sp. zn. 5 C 304/87-593 o zastavení konania zamedzil sťažovateľom domôcť sa svojho práva na súde v rozpore so zákonom – Občianskym súdnym poriadkom. Okresný súd v Galante zastavil konanie uznesením v zmysle § 43 ods. 2 OSP:

„(2) Ak sa napriek výzve predsedu senátu podanie neopraví alebo nedoplní a v konaní nemožno pre tento nedostatok pokračovať, súd konanie zastaví. O týchto následkoch musí byť účastník poučený“.

Okresný súd v Galante vo výzve zo dňa 1. februára 2002 uložil sťažovateľom doplniť návrh o presnú formuláciu petitu navrhovaného rozsudku ohľadne všetkých uplatnených nárokov, ako aj o špecifikáciu týchto nárokov s tým, že pokiaľ žalobcovia si uplatnili nárok na náhradu škody, je potrebná konkretizácia technologického postupu s vyčíslením nákladov postupu, ktorý žiadajú použiť na uvedenie do pôvodného stavu. Podaním zo dňa 28. marca 2002 sťažovatelia doplnili návrh o upresnenie petitu a predložili súdu správu Ing. J. B., v ktorej boli vyčíslené predpokladané náklady náhrady škody uvedením do

pôvodného stavu s navrhovaným postupom na uvedenie do pôvodného stavu. Uvedeným podaním sťažovateľa vyhovel výzve súdu na upresnenie petitu a konkretizáciu a špecifikáciu uplatnených peňažných nárokov. Keďže Okresný súd Galanta sa neuspokojil s upresnením petitu a konkretizáciou nárokov v podaní sťažovateľov, konanie zastavil podľa § 43 ods. 2 OSP. Týmto rozhodnutím okresný súd porušil právo sťažovateľov na súdnu ochranu, pretože napriek splneniu jeho výzvy na upresnenie petitu v konaní nepokračoval. Vo veci sp. zn. IV. ÚS 1/02 sa ústavný súd vyjadril nasledovne:

„Výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 OSP musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Výkladom a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu.“

Ústava Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 2 zaručuje každému právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov. Na vydanie meritórneho rozhodnutia v primeranej lehote vedie súdy aj ustanovenie § 100 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ukladá súdom postupovať vo veci tak, „aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.“ Sťažovatelia podali na Okresný súd v Galante žalobu na náhradu škody v roku 1987, pričom príslušný súd rozhodol meritórne až 30. júna 1998. Na základe odvolania žalobcov bolo rozhodnutie okresného súdu zrušené rozhodnutím Krajského súdu a vec sa vrátila na ďalšie konanie okresnému súdu. Následne po vrátení veci Okresný súd v Galante nariadil prvé pojednávanie až 4. augusta 2000. Po procesných vadách okresného súdu pri vydaní uznesenia o zamietnutí oslobodenia od súdnych poplatkov, zrušení tohto rozhodnutia krajským súdom, vybavení sťažnosti na prieťahy v konaní, okresný súd vydal výzvu na úpravu petitu žalobcov dňa 1. februára 2002. Po doplnení návrhu úpravou petitu žalobcami zo dňa 28. marca 2002 okresný súd urobil ďalší úkon až po viac ako 7 mesiacoch, a síce vydal uznesenie o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov datované zo dňa 20. novembra 2002. Nakoniec okresný súd uznesením z januára 2003 zastavil konanie. Okresný súd v Galante svojou nečinnosťou v konaní číslo 5 C 304/87 porušil ústavné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov...

Podľa § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. ústavná sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu v dôsledku vydania uznesenia Okresného súdu v Galante o zastavení konania č. 5 C 304/87 v rozpore so zákonnými požiadavkami Občianskeho súdneho poriadku na náležitosti žaloby. Okresný súd v Galante zastavil konanie podľa § 43 ods. 2 OSP, ktorý znie nasledovne:

„(2) Ak sa napriek výzve predsedu senátu podanie neopraví alebo nedoplní a v konaní nemožno pre tento nedostatok pokračovať, súd konanie zastaví. O týchto následkoch musí byť účastník poučený.“

Okresný súd zastavil konanie napriek tomu, že sťažovatelia doplnili podanie 2. apríla 2002. V zmysle platnej právnej úpravy voči takémuto rozhodnutiu súdu nie je možné podať riadny ani mimoriadny opravný prostriedok. Riadne a mimoriadne opravné prostriedky voči rozhodnutiam súdov v občianskom konaní upravuje Občiansky súdny poriadok. Občiansky súdny poriadok výslovne nepripúšťa odvolanie ako riadny opravný prostriedok voči uzneseniu súdu o zastavení konania. § 202 ods. 3 písm. l) OSP znie:

„Odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým...

l) sa rozhoduje podľa § 43 ods. 2,...“

Voči rozhodnutiu o zastavení konania nemožno podať ani dovolanie, keďže tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný len voči rozhodnutiam odvolacieho súdu podľa § 236 ods. 1 OSP:

„(1) Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.“

Mimoriadne dovolanie ako ďalší mimoriadny opravný prostriedok, ktorého efektívnosť pre ochranu práv dotknutých osôb je pochybná, Občiansky súdny poriadok výslovne nepripúšťa pre rozhodnutia súdov o zastavení konania. § 243 ods. 2 písm. b) OSP znie:

„(2) Mimoriadne dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu súdu, ktorým sa rozhodlo... b) o podmienkach konania, o zastavení alebo o prerušení konania, alebo ktorými sa upravuje vedenie konania...“

Keďže platný právny poriadok neumožňoval a neumožňuje sťažovateľom využiť na inom súde prostriedok riadnej ani mimoriadnej nápravy porušenia ich ústavného práva na súdnu ochranu v dôsledku nezákonného rozhodnutia súdu o zastavení konania, je splnená podmienka vyčerpania opravných prostriedkov na konanie pred ústavným súdom...

Ústavná sťažnosť musí byť podaná v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu...

Rozhodnutie Okresného súdu v Galante sp. zn. 5 C 304/87-592 (správne -593, pozn.) bolo doručené právnemu zástupcovi sťažovateľov v predmetnom konaní... dňa 28. januára 2003. Napádané uznesenie o zastavení konania sa stalo právoplatným dňom jeho doručenia právnemu zástupcovi, keďže Občiansky súdny poriadok nepripúšťa voči nemu riadny opravný prostriedok – odvolanie. Podľa § 167 ods. 2 OSP sa na uznesenia použijú „primerane ustanovenia o rozsudku.“ § 159 OSP znie:

„(1) Doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný.“

Odo dňa doručenia právoplatného uznesenia o zastavení konania právnemu zástupcovi sťažovateľov v občianskom konaní začala plynúť dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti v zmysle § 53 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. Podľa § 57 ods. 2 OSP v zmysle ustanovenia § 31a zákona č. 38/1993 Z. z. uplynie lehota na podanie ústavnej sťažnosti dňa 28. marca 2003.

Okresný súd v Galante porušil okrem práva na súdnu ochranu tiež právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov...

Z ustanovenia § 53 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. vyplýva, že aj keď sa porušenie práva udialo v minulosti a súd už medzitým rozhodol meritórne o veci, ústavný súd je oprávnený konať o porušení práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, ak bola ústavná sťažnosť podaná do dvoch mesiacov od skončenia porušovania tohto práva. V opačnom prípade by sťažovatelia stratili možnosť namietať porušovanie práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, ku ktorým dochádzalo počas veľmi dlhej doby v minulosti a tým by boli vážne ukrátení na svojom základnom práve na prerokovanie vecí v primeranej dobe bez možnosti nápravy na Slovensku. Sťažovatelia by tak boli nútení sa obrátiť po ukončení súdnych konaní, v ktorých dochádzalo k neprimeraným prieťahom na Slovensku, priamo na Európsky súd pre ľudské práva pre porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd, pretože Ústavný súd by im neposkytoval ochranu...

Sťažovatelia uplatnili nárok na náhradu škody podaním žaloby na Okresnom súde v Galante v roku 1987. Po neúmerných prieťahoch v konaní zo strany súdu, medzi jednotlivými úkonmi súdu boli priemerne polročné až jednorôčné intervaly, Okresný súd v Galante rozhodol meritórne dňa 30. júna 1998. Na základe odvolania sťažovateľov,

odvolací súd – Krajský súd v Trnave rozhodnutie okresného súdu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Odvolací súd v odôvodnení svojho zrušujúceho rozhodnutia vyjadril právny názor, že sťažovatelia (žalobcovia) majú špecifikovať a konkretizovať žalobný petit, ktorý znel náhradu škody uvedením veci do pôvodného stavu. Okresný súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vyzval sťažovateľov doplniť podanie o konkretizáciu a špecifikáciu žalobného petitu s poučením, že ak podanie nebude doplnené v lehote, súd konanie zastaví podľa § 43 ods. 2. Sťažovatelia cestou svojho právneho zástupcu doplnili podanie o konkretizáciu a špecifikáciu žalobného petitu, pričom doplnené podanie podložili technickou správou Ing. Jozefa Barana, ktorý ilustroval spôsob uvedenia stavby do pôvodného stavu s vyčíslením predpokladaných výdavkov. Po tomto úkone sťažovateľov (žalobcov) okresný súd zastavil konanie podľa § 43 ods. 2 OSP uznesením z dôvodu nedoplnenia žaloby na základe výzvy. Proti uzneseniu súdu o zastavení konania nebolo prípustné odvolanie ani dovolanie. Okresný súd oprel zastavenie konania o dôvod nevykonateľnosti petitu v zmysle podaného doplnenia sťažovateľmi – žalobcami, pričom sa vyjadril, že bolo potrebné vypracovať „projektovú dokumentáciu pre navrhované riešenie“. Okresný súd sa neuspokojil ani s konkretizáciou a špecifikáciou peňažných nárokov uvedených v doplnení sťažovateľov – žalobcov. Ustanovenie § 79 ods. 1 vyžaduje od žalobcu, aby bolo zo žaloby zjavné, čoho sa domáha. Z doplneného petitu bolo zjavné, čoho sa domáhajú žalobcovia a akým spôsobom sa má vykonať uvedenie do pôvodného stavu. Vyžadovanie kompletnej projektovej dokumentácie a presné vyčíslenie uvedenia objektu do pôvodného stavu okresným súdom nemá oporu v zákone a je v rozpore s právom na súdnu ochranu sťažovateľov. V tejto súvislosti Ústavný súd SR uviedol v odôvodnení nálezu sp. zn. IV. ÚS 1/02-23 nasledovné:

„V tejto spojitosti treba uviesť, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 OSP musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu... Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona

alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu.“

Rozhodnutie Okresného súdu v Galante o zastavení konania č. 5 C 304/87 bolo nezákonné a zamedzilo sťažovateľom domôcť sa ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Ak okresný súd mal za to, že petit sťažovateľov – žalobcov je nevykonateľný, v súlade s ustanoveniami OSP mal vydať meritórne rozhodnutie a nie zastaviť konanie pre nedostatky žaloby. Zastaviť konanie v zmysle ustanovení OSP čo sa týka nedostatkov žaloby ohľadom petitu mohol okresný súd len vtedy, ak by zo žaloby nebolo vôbec zrejmé, aké rozhodnutie vo veci samej navrhujú sťažovatelia – žalobcovia. Návrh žalobcov na rozhodnutie vo veci samej však zrejmý bol. Navrhovaný petit žalobcov na rozhodnutie vo veci samej zo dňa 28. marca 2002 znel nasledovne:

„Žalovaný – Vodohospodárska výstavba, š. p. Karloveská 2, Bratislava, je povinný nahradiť škodu žalobcom M. a J. K., uvedením pivničných priestorov rodinného domu žalobcov, V., do pôvodného stavu spôsobom špecifikovaným v priloženej technickej správe z marca 2002 vypracovanej autorizovaným stavebným inžinierom Ing. J. B.

Žalovaný je povinný nahradiť žalobcom trovy konania a trovy právneho zastúpenia vyčíslené na poslednom pojednávaní do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.“»

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní ich sťažnosť prijal na ďalšie konanie a po vykonaní dokazovania takto rozhodol nálezom:

„1. Uznesením Okresného súdu v Galante č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003 bolo porušené právo sťažovateľa v I. a II. rade na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Okresného súdu v Galante č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003 zrušuje a vracia vec Okresnému súdu v Galante na ďalšie konanie.

3. Základné právo sťažovateľa v I. a II. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde v Galante pod sp. zn. 5 C 304/87 bolo porušené.

4. Okresnému súdu v Galante prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 304/87 konal bez zbytočných prietáhov.

5. *Sťažovateľovi v I. a II. rade priznáva spoločne a nerozdielne primerané finančné zadosťučinenie vo výške 80.000,- Sk (slovom osemdesiatisíc slovenských korún). Okresný súd Galanta Bratislava I nečinnosťou vo veci návrhu sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia vo veci sp. zn. 22 C 30/00 zo dňa 21. septembra 2000, porušil právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vyplývajúce z čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

6. *Okresný súd v Galante je povinný prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť sťažovateľovi v I. a II. rade spoločne a nerozdielne na účet ich právneho zástupcu finančné zadosťučinenie vo výške 80.000 Sk.“*

Sťažovatelia doplnili sťažnosť podaniami doručenými ústavnému súdu 28. novembra 2003 a 22. marca 2004, pričom požiadali o opravu chýb v písaní, ktoré sa týkali navrhovaného petitu nálezu v bode č. 5. Podľa doplnenia má uvedený bod znieť:

„Sťažovateľovi v I. a II. rade priznáva spoločne a nerozdielne primerané finančné zadosťučinenie vo výške 80.000,- Sk (slovom osemdesiatisíc slovenských korún).“

Okrem toho sťažovatelia označili sťažnosť za naliehavú v zmysle § 26 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a doplnili ju o zdravotnú dokumentáciu sťažovateľov.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a uznesením č. k. II. ÚS 174/04-26 z 15. júla 2004 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 3. augusta 2004 právnu zástupkyňu sťažovateľov a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a predsedu okresného súdu súčasne vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti.

Právna zástupkyňa sťažovateľov v odpovedi na výzvu oznámila ústavného súdu listom z 9. augusta 2004 (doručeným ústavnému súdu 11. augusta 2004), že netrvá na ústnom pojednávaní ústavného súdu.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľov z 10. augusta 2004 (sp. zn. Spr 1522/04, doručným ústavnému súdu 16. augusta 2004) okrem iného uviedol:

„Čo sa týka sťažnosti sťažovateľov, v ktorej namietajú porušenie ich základného práva na súdnu ochranu, ktoré malo byť porušené uznesením Okresného súdu v Galante č. k. 5 C 304/87-593 zo dňa 14. januára 2003 som toho názoru, že ako orgán správy súdov neprislúcha mi hodnotiť správnosť prípadne nesprávnosť súdneho rozhodnutia vydaného v rámci súdneho konania sudcom.

Čo sa týka porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sťažovateľov chcel by som uviesť k tomu toľko, že predmetná vec je pomerne pre zistenie skutkového stavu veci a pre právne posúdenie pomerne náročná. Dĺžku konania ovplyvnilo i to, že vo veci konali traja sudcovia JUDr. O., ktorý medzičasom zomrel, J. B., ktorý k 1. 1. 1997 bol preložený z Okresného súdu v Galante na Okresný súd do Šale a JUDr. M. K., ktorá predmetné rozhodnutie vydala (medzičasom bola preložená od 1. 6. 2004 na Krajský súd v Trnave). Pre lepšiu orientáciu pripájam prehľad jednotlivých úkonov vykonávaných v predmetnej veci sudcami od podania návrhu až po ukončenie predmetnej veci...

Ústavnému súdu SR oznamujem, že netrvám na ústnom pojednávaní v predmetnej veci pred Ústavným súdom SR...

Úkony v spise 5 C 304/87:

11. 1. 1988 – ref. výzva na zapl. SP

25. 1. 1988 – ref. zisti, či bol zapl. SP

1. 2. 1988 – ÚZ – ohľadne zapl. SP

18. 2. 1988 – ref. – doručenie návrhu odporcovi na vyjadrenie

23. 3. 1988 – ref. – urgencia na vyjadrenie sa k návrhu pod následkom pokuty (odporcovi)

23. 3. 1988 – doručené vyjadrenie odporcu k návrhu

7. 4. 1988 – ref. – dotaz na ONV Galanta

14. 4. 1988 – ref. – dotaz na MNV Váhovce
20. 5. 1988 – urgencia dotazov
25. 5. 1988 – doručená odpoveď od MNV Váhovce
9. 6. 1988 – vytýčenie termínu pojednávania na 28. 6. 1988
15. 6. 1988 – doručená odpoveď od ONV Galanta
28. 6. 1988 – pojednávanie – pojed. odročené na neurčito z dôvodu, že zástupca navrhovateľa žiadal lehotu na preštudovanie veci
4. 7. 1988 – doručené stanovisko navrhovateľov k vyjadreniu odporcu
8. 8. 1988 – vytýčenie termínu pojednávania na 23. 8. 1988
23. 8. 1988 – pojednávanie – odročené na neurčito s tým, že navrhovateľ do 10 dní predloží stavebné povolenie a projektovú dokumentáciu
31. 8. 1988 – ref. – vyžiadanie stavebnej dokumentácie (ONV Galanta)
14. 10. 1988 – ÚZ z telef. rozhovoru so zástupcom odporcu ohľadom znaleckej štúdie
18. 10. 1988 – doručené rozšírenie návrhu navrhovateľmi
10. 11. 1988 – ref. – výzva adresovaná zástupcovi navrhov.
10. 11. 1988 – dotaz na štátnu arbitráž
30. 11. 1988 – ref. – návrh + rozš. návrhu doruč odporcom na vyjadrenie
27. 12. 1988 – ref. – spis predlož do 1. 2. 1989

6. 1. 1989 – doručené vyjadrenie odporcu
19. 1. 1989 – ref. – dotaz na znalca
27. 2. 1989 – ref. – urgencia ohľadne dotazu
24. 3. 1989 – ref. – spis predlož 1. 5. 1989 (znalec oznámil, že znalecký posudok dokončí až v mesiaci apríl)
15. 6. 1989 – ref. – dotaz na znalca ohľadne znaleckého posudku
22. 6. 1989 – ref. – dotaz na zást. odpor. ohľadne znaleckého posudku)
18. 9. 1989 – vytýčenie termínu pojednávania na 3. 10. 1989
3. 10. 1989 – pojednávanie odročené z dôvodu, že sa na pojednávanie nedostavil navrhovateľ ani jeho zástupca na 20. 10. 1989
20. 10. 1989 – doručené vyjadrenie navrhovateľov k znaleckému posudku
20. 10. 1989 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu ďalšieho dokazovania vo veci

4. 12. 1989 – ref. – doruč. zastavujúceho uznesenia (späťvzatie návrhu voči odporcovi v IV. rade)

4. 12. 1989 – ref. – doplnenie znaleckého posudku (na žiadosť zástupcu odporcu v I. rade)

4. 12. 1989 – uznesenie – ustanovenie znalca

25. 1. 1990 – ref. – doruč. spis znalcovi

12. 3. 1990 – doruč. znalecký posudok

14. 3. 1990 – vytyčenie termínu pojednávania na 30. 3. 1990

26. 3. 1990 – doručené vyjadrenie k znaleckému posudku (odporca)

30. 3. 1990 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu ďalšieho dokazovania

30. 3. 1990 – uznesenie zastav. – späťvzatie návrhu voči odporcom v II. a III. rade

23. 4. 1990 – ref. – kal. 10 dní (na vyjadrenie odporcu v I. rade)

10. 5. 1990 – ref. – žiadosť adresovaná Obvodnému súdu Praha 6 ohľadom výsluchu znalca Prof. Ing. I. V., DrSc (spis zaslaný)

14. 6. 1990 – ref. – urguj vybavenie dožiadania a vrátenie spisu

26. 7. 1990 – ref. – vyjadrenie znalca zašli odporcovi v I. rade a zást. navrhov.

6. 8. 1990 – doruč. prípis – Ing. F. – ďalšie návrhy súdu doručí do 31. 8. 1990, nakoľko je dovol. obdobie

13. 8. 1990 – doručené vyjadrenie odporcu – Vodohospodárska výstavba Bratislava

16. 8. 1990 – spis vrátený

27. 8. 1990 – ref. – kal. do 5. 9. 1990 a následne predlož spis

27. 8. 1990 – doručené návrhy na dokazovanie – navrhov.

3. 9. 1990 – doručené doplnenie vyjadrenia k dokazovaniu v spore – Vodohospodárska výstavba Bratislava

4. 10. 1990 – vytyčenie termínu pojednávania na 30. 10. 1990

30. 10. 1990 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu ďalšieho dokazovania

8. 11. 1990 – doručené stanovisko navrhovateľov k vyjadreniu odporcu z 3. 9. 1990

9. 11. 1990 – doručené vyjadrenie odporcu k návrhom na dokazovanie

5. 12. 1990 – ref. – výzva adresovaná navrhovateľovi na predloženie dôkaz. mater. pod hrozbou pokuty

23. 1. 1991 – doručení přípis od zást. navrhovatel'ov – (Ing. F.) – žádost' o predĺženie termínu na predloženie žiadaných dôkaz. mater. do 31. 1. 1991

30. 1. 1991 – doručení dôkaz. mater. – (Ing. F.)

8. 2. 1991 – doruč. vyjadrenie od odporcu (Vodohosp. výstavba Bratislava)

25. 2. 1991 – doruč. vyjadrenie navrhovatel'ov

27. 3. 1991 – uznesenie – súd priznáva znalcovi Doc. Ing. I. V., DrSc. znalečné

27. 3. 1991 – uznesenie – ustanovenie znalca S. V.

27. 3. 1991 – ref. – kal. 15. 5. 1991 a následne spis predlož

8. 4. 1991 – doručené vyjadrenie – (Ing. F.)

15. 4. 1991 – doruč. žádost' od znalca – žádost' o vylúčení z konania

17. 4. 1991 – vytýčenie termínu pojednávania na 3. 5. 1991

3. 5. 1991 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu d'al. dokazovania vo veci

13. 5. 1991 – doručená žádost' zást. navrhov. (Ing. F.)

17. 5. 1991 – doručené vyjadrenie k stanoviskám navrhovatel'ov (Vodohosp. výstavba Bratislava)

7. 6. 1991 – ref. sudkyne

8. 7. 1991 – ref. – dotaz na znalca, kal. 30 dní

26. 8. 1991 – vytýčenie termínu pojednávania na 17. 9. 1991

4. 9. 1991 – ÚZ – zást. odporcu v I. rade žiada zrušiť termín pojednávania

29. 8. 1991 – doručované uznesenie čl. 202 (späťvzatie návrhu voči odporcom v II., III. a IV. rade) – súd konanie voči nim zastavuje

16. 9. 1991 – vytýčenie termínu pojednávania na 15. 10. 1991

15. 10. 1991 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu d'alšieho dokazovania vo veci

23. 10. 1991 – doručené doklady od odporcu

24. 10. 1991 – doručené vyjad. od zást. navrhovatel'ov – Ing. F.

25. 11. 1991 – termín ohliadky určený na 20. 11. 1991, zmena termínu ohliadky na 28. 11. 1991

19. 12. 1991 – doručené vyjadrenie od odporcu

27. 12. 1991 – vytýčenie termínu pojednávania na 28. 1. 1992

28. 1. 1992 – pojednávanie – odročené na 19. 2. 1992

4. 2. 1992 – doručená žádost' od zást. navrhovatel'ov ohľadne vypočutia svedkov

7. 2. 1992 – doručená žiadosť navrhovateľov ohľadne vypočutia svedkov
13. 2. 1992 – ref. – zmena termínu pojednávania – nový termín pojednávania určený na deň
6. 3. 1992
24. 2. 1992 – doručená žiadosť od zást. navrhovateľov
6. 3. 1992 – pojednávanie – odročené na 20. 3. 1992
20. 3. 1992 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu, že spis bude predložený KS na rozhodnutie o námietke zaujatosti
25. 3. 1992 – doručené odôvodnenie námietky navrhovateľov k znalec. posudku
25. 3. 1992 – ref. – predvolanie zást. navrhovateľa na 3. 4. 1992
27. 3. 1992 – doručené vyjadrenie zást. navrhovateľov
3. 4. 1992 – pojednávanie – odročené na neurčito, nakoľko zást. navrhovateľov trvá na vznesenej námietke zaujatosti
13. 4. 1992 – ref. – spis zašli na KS na rozhodnutie o námietke zaujatosti
17. 4. 1992 – spis doručený KS
8. 6. 1992 – vrátený spis z KS – uznesenie z 30. 4. 1992 – sudkyňa nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania vo veci
26. 6. 1992 – ref. – doruč. uznesenie účastníkom konania
5. 8. 1992 – doručené vyjadrenie od zást. navrhovateľov – Ing. F.
19. 11. 1992 – uznesenie o ustanovení znalca Ing. B., kal. do 30. 12. 1992
7. 12. 1992 – spis zaslaný znalcovi
22. 12. 1992 – znalec vrátil spis a žiadal zrušiť uznesenie z 19. 11. 1992
1. 3. 1993 – uznesenie – ustanovenie znalca Ing. G.
2. 8. 1993 – ÚZ – spísaný ved. kancelárie – spis bol nájdený v archíve súdu, kde bol omylom založený a nebol zaslaný znalcovi v zmysle uznesenia z 1. 3. 1993
3. 8. 1993 – spis zaslaný znalcovi, zároveň sudkyňa oznámila, že spis bol pridelený inému sudcovi JUDr. O. na ďalšie konanie
2. 11. 1993 – ref. – urgencia adres. znalcovi ohľadne vrát. spisu
21. 12. 1993 – predvolanie znalca na 12. 1. 1994
11. 1. 1994 – ÚZ – spísaný sudcom ohľadne znal. posudku, kal. do 15. 2. 1994
1. 2. 1994 – doručené vyúčtovanie ZP znalcom

8. 4. 1994 – vytýčenie termínu pojednávania na 19. 4. 1994
19. 4. 1994 – pojednávanie – odročené na 10. 5. 1994
10. 5. 1994 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu ďalšieho dokazovania
24. 5. 1994 – ref. – urgencia adres. zást. navrhovateľov ohľadne zaslania pís. vyjadrenia
30. 5. 1994 – doručený dôkaz. mater.
22. 7. 1994 – ref. – rovnopis dôkaz. mater. zaslaný zást. odporcu na vyjadrenie
12. 9. 1994 – uznesenie – súd priznáva tlmočníkovi tlmočné
12. 10. 1994 – ref. – urgencia adres. zást. odporcu ohľadne vyjadrenia k dôkaz. mater.,
ktorý mu bol zaslaný
29. 11. 1994 – doručené vyjadrenie odporcom
22. 11. 1994 – ref. – vyžiadanie vyjadrenia zást. navrhovateľov k vyjadreniu odporcu

2. 1. 1995 – doručené vyjadrenie zást. navrhovateľov
26. 5. 1995 – vytýčenie termínu pojednávania sudcom B. na deň 8. 6. 1995
8. 6. 1995 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu ďalšieho dokazovania vo veci
31. 7. 1995 – doručenie vyjadrenia od zást. navrhovateľov

29. 2. 1996 – uznesenie – priznanie znalečného znalcovi Ing. G.
22. 4. 1996 – vytýčenie termínu pojednávania na 6. 5. 1996
6. 5. 1996 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu ďalšieho dokazovania vo veci
15. 5. 1996 – doručenie vyjadrenia zást. navrhovateľov
3. 10. 1996 – vytýčenie termínu pojednávania na 17. 10. 1996
17. 10. 1996 – pojednávanie – odročené na 12. 11. 1996 z dôvodu ďalšieho dokazovania vo
veci
12. 11. 1996 – pojednávanie čl. 370
15. 11. 1996 – doručené doklady odporcom
3. 12. 1996 – doručené vyjadrenie od zást. navrhovateľov

27. 2. 1997 – vydané opatrenie na presun agendy JUDr. K. – čl. 482
2. 6. 1997 – vytýčenie termínu pojednávania na termín 7. 7. 1997
7. 7. 1997 – pojednávanie – odročené na neurčito
30. 7. 1997 – ref. – kal. do 15. 8. 1997

19. 8. 1997 – ref. – do 10. 9. 1997

9. 9. 1997 – doručené vyjadrenie od zást. navrhovateľov

23. 3. 1998 – doručené vyjadrenie od zást. navrhovateľov k vyjadreniu z 9. 9. 1997

18. 5. 1998 – vytyčenie termínu pojednávania na 23. 6. 1998

23. 6. 1998 – pojednávanie – odročené na 30. 6. 1998

30. 6. 1998 – pojednávanie – rozsudok – čl. 500

30. 7. 1998 – ref. – doruč. rozsudok

2. 10. 1998 – osobne podané odvolanie zást. navrhovateľov – čl. 505

16. 12. 1998 – ref. – zašli odvolanie odporcovi na vyjadrenie, výzva na zapl. SP za odvolanie

20. 1. 1999 – spis doručený KS v Trnave na rozhodnutie o odvolaní

1. 2. 1999 – doručené vyjadrenie odporcu k odvolaniu

6. 5. 1999 – spis vrátený – uznesenie KS – odvolací súd rozsudok súdu I. stupňa zrušuje a veci vracia na ďalšie konanie – čl. 516

21. 6. 1999 – ref. – uznesenie KS doruč. účastníkom konania

4. 10. 1999 – ref. – výzva adres. zást. navrhovateľov

20. 10. 1999 – doručená odpoveď od zást. navrhovateľov – žiada úpravu petitu

3. 2. 2000 – ÚZ – zást. navrhovateľov Ing. F. sa dostavil na tunajší súd za účelom nazretia do spisu

16. 2. 2000 – uznesenie – súd pripúšťa zmenu návrhu

18. 2. 2000 – doručené vyjadrenie od zást. odporcu

16. 2. 2000 – ref. – dotazy na zást. navrhovateľov, NS SR, výzva na zapl. SP

23. 2. 2000 – doručené vyjadrenie od zást. navrhovateľov

25. 2. 2000 – doručená žiadosť o oslobodenie od platenia SP (navrhovatelia)

28. 2. 2000 – doručené vyjadrenie od zást. navrhovateľov

15. 5. 2000 – vytyčenie termínu pojednávania na 4. 8. 2000

6. 7. 2000 – uznesenie – súd navrhovateľom v I. a II. rade oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznáva

31. 7. 2000 – doručené odvolanie zást. navrhovateľov JUDr. H. proti uzneseniu zo 6. 7. 2000, zároveň vypovedanie plnej moci Ing. F.

4. 8. 2000 – pojednávanie – odročené na neurčito z dôvodu ďalšieho dokazovania vo veci

14. 9. 2000 – uznesenie – súd na návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu zo 6. 7. 2000 zamieta

2. 11. 2000 – doručené odvolanie proti uzneseniu čl. 550 zo 6. 7. 2000 – o nepriznaní oslobodenia navrhovateľov od platenia SP v konaní o náhrade škody na nehnuteľnosti

11. 12. 2000 – ref. – odvolanie zašli zást. navrhovateľov, následne spis zašli na KS v Trnave

10. 1. 2001 – spis doručený KS v Trnave

22. 10. 2001 – spis vrátený tunajšiemu súdu – uznesenie KS zo 17. 8. 2001 – odvolací súd napadnuté uznesenie zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie

12. 11. 2001 – ref. – II. st. rozhodnutie doruč. účastníkom konania

1. 2. 2002 – ref. – výzvy adresované navrhovateľom, zást. navrhovateľov

20. 2. 2002 – ÚZ – dostavili sa na tunajší súd navrhovateľ a jeho právny zást., ktorí žiadali vrátiť zo spisu prílohy založené v prílohách na čl. 209

5. 3. 2002 – doručená žiadosť od zást. navrhovateľov – o predĺženie lehoty na doplnenie návrhu o špecifikáciu žalobného petitu

2. 4. 2002 – doručená úprava petitu zást. navrhovateľov

3. 5. 2002 – ref. – doruč. úpravu petitu zást. odporcu na vyjadrenie

18. 6. 2002 – ref. – urgencia adres. zást. odporcu

30. 7. 2002 – doručené vyjadrenie od zást. odporcu

20. 11. 2002 – uznesenie – súd navrhovateľom v I. a II. rade priznáva oslobodenie od súdnych poplatkov

14. 1. 2003 – uznesenie – súd konanie zastavuje – právoplatné 27. 1. 2003

19. 5. 2004 – ref. – oznámenie adres. zást. odporcu ohľadne nadobudnutia právoplatnosti uznesenia a zároveň vyžiadanie pís. vyčíslenia náhrady trov konania. “

II.

1. Sťažovatelia vo svojej sťažnosti namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003 o zastavení konania podľa § 43 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu teda predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana v zákonom predpokladanej kvalite dostane bez toho, aby sa mu ukladali – v spojitosti s jej uplatnením – povinnosti, ktoré zákon v súvislosti s uplatňovaním jeho uvedeného práva od účastníka nevyžaduje (čl. 2 ods. 3 ústavy).

Okresný súd neakceptoval doplnenie a špecifikáciu návrhu sťažovateľov na konanie (ako vyplýva z kontextu veci) a po viac ako 15 rokoch konania vo veci zastavil konanie podľa § 43 ods. 2 OSP. Proti takému uzneseniu nebolo v tom čase prípustné odvolanie. Okresný súd sťažovateľom uložil doplniť také údaje v návrhu, ktoré zákon v príslušných ustanoveniach výslovne nevyžaduje (§ 42 ani § 79 ods. 1 OSP).

V tejto súvislosti treba uviesť, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 OSP musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá

ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (§ 3 OSP). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu.

Samotný Občiansky súdny poriadok to v čase prijatia napadnutého uznesenia okresného súdu vyjadroval tak, že umožňoval zastaviť konanie podľa § 43 ods. 2 len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky podania pokračovať. Pokračovanie v konaní znamenalo v tomto zmysle možnosť súdu konať a rozhodovať bez zásadnejších prekážok, ktorými sú neodstrániteľné alebo neodstránené nedostatky podaní (IV. ÚS 1/02).

Ústavný súd preskúmaním spisu okresného súdu vo veci sp. zn. 5 C 304/87 zistil, že okresný súd uznal, že na základe upresnenia petitu žaloby sťažovateľov je možné konať a rozhodovať vo veci, čo potvrdil už v predchádzajúcich štádiách konania, keď pripustil aj *„zmenu žaloby o náhradu škody, čo do spôsobu náhrady škody, a to na uvedenie do predošlého stavu“*. Pri úkonoch po zrušení pôvodného rozsudku vo veci samej Krajským súdom v Trnave (ďalej len „krajský súd“) ako súdom odvolacím, t. j. po máji 1999, okresný súd voči sťažovateľom postupoval formalisticky (ako prvú riešil otázku oslobodenia od súdnych poplatkov) a vôbec nevzal do úvahy zásadné tvrdenia obsiahnuté v právnom názore krajského súdu, vyslovené v zrušovacom rozhodnutí a predovšetkým skutočnosť, že *„... sa menej venoval právnej stránke samotnej žaloby a posúdeniu sporu v zmysle § 421 OZ a nasl.“*, pričom *„z celého spisu sa ako nepochybné javí, že škoda vznikla a vznikla z dôvodu vzostupu hladiny spodnej vody po napustení VD Kráľová, čo konštatujú znalci, viaceré listinné dôkazy a nie je to sporné ani medzi účastníkmi“*.

Rovnaký formalizmus a nadmerný tlak okresného súdu na sťažovateľov je spätý aj so štádiom súdneho konania po doplnení ich návrhu. Doplnený návrh sťažovateľov na konanie okresný súd vyhodnotil po deviatich mesiacoch ako nevykonateľný, pričom sa neuspokojil s predloženou technickou dokumentáciou vypracovanou autorizovaným

stavebným inžinierom. Návrh sťažovateľov teda posudzoval arbitrálny, v rozpore s účelom zákona, ako je obsiahnutý v ustanovení § 1 OSP.

Uvedené skutočnosti a závery viedli ústavný súd k výroku o tom, že okresný súd zastavením konania pred ním spôsobom uvedeným v predchádzajúcej časti tohto nálezu porušil základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

2. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali aj vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“, a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“, v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 5 C 304/87.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nestačí, ak štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

V súvislosti s namietaným konaním okresného súdu sp. zn. 5 C 304/87 vedie predchádzajúci výrok o porušení základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru súčasne ku konštatovaniu, že v označenom konaní došlo k neústavnému odstráneniu právnej neistoty sťažovateľov. Z hľadiska celkovej dĺžky konania to znamená, že porušenie základného práva sťažovateľov na konanie bez zbytočných prietáhov v tomto konaní vzhľadom na obnovený stav právnej neistoty dosahuje intenzitu odmietnutia spravodlivosti.

Ústavný súd zdôrazňuje, že v súdnom konaní, ktoré začalo 23. decembra 1987, okresný súd rozhodol vo veci samej až 30. júna 1998, t. j. po viac ako desiatich rokoch.

Po vynesení rozsudku podal 2. októbra 1998 zástupca sťažovateľov odvolanie krajskému súdu. Krajský súd uznesením z 15. apríla 1999 zrušil rozsudok prvostupňového súdu v celom rozsahu a vrátil mu vec na ďalšie konanie 6. mája 1999 pre nedostatočne zistený skutkový stav.

Ústavný súd ďalej konštatoval, že v období po zrušení rozsudku okresného súdu a po vrátení veci na ďalšie konanie sa okresný súd od 6. mája 1999 do 14. januára 2003 zaoberal iba úkonmi smerujúcimi k rozhodnutiu otázky súdnych poplatkov a špecifikovaniu petitu žaloby, pričom napokon konanie vo veci z formalistických dôvodov zastavil.

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti konštatoval, že konanie okresného súdu sp. zn. 5 C 304/87 po období viac ako 15 rokov od podania návrhu (23. decembra 1987) bolo po zrušení jeho rozhodnutia z roku 1998 a po vrátení veci odvolacím súdom na ďalšie konanie v roku 1999 skončené uznesením o zastavení tohto konania v januári 2003, proti ktorému v tom čase nebolo prípustné odvolanie. Vzhľadom na neústavné odstránenie právnej neistoty sťažovateľov ústavný súd hodnotil konanie okresného súdu v celom uvedenom období aj ako porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré v súvislosti s predchádzajúcim výrokom ústavného súdu o porušení základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru stále pretrváva.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127

ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojimi rozhodnutiami o porušení základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 5 C 304/87-593 zo 14. januára 2003 o zastavení konania a súčasne prikázal okresnému súde, aby vo veci sp. zn. 5 C 304/87 konal ďalej bez zbytočných prietáhov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovatelia požadovali priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 80 000 Sk, pričom k tomuto rozsahu v príslušnej časti svojej sťažnosti uviedli:

„Výšku požadovaného zadosťučinenia pokladáme za dôvodnú. Sťažovatelia utrpeli ujmu v dôsledku pretrvávania právnej neistoty, v ktorej sa nachádzali počas 16 rokov a nachádzajú i dnes po zastavení konania pred okresným súdom a podaní návrhu na začatie konania pred ústavným súdom.“

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu vo veci sp. zn. 5 C 304/87, berúc do úvahy skutočnosť, že sťažovatelia sa čiastočne pričínili o predĺženie tejto doby, a zohľadňujúc povahu veci, pozíciu sťažovateľov sprevádzanú pocitmi neistoty, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré sťažovateľom vznikli v súvislosti s ich zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátkou Mgr. M. K., ktoré vyčíslil sumou 16 620 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za 1. polrok 2002, ktorá bola 12 811 Sk (pre účely odmeny za úkony po 1. januári 2003) a z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za 1. polrok 2003, ktorá bola 13 602 Sk (pre účely odmeny za úkony po 1. januári 2004). Náhrada bola priznaná jedenkrát za dva úkony po 4 270 Sk (pričom táto základná sadzba bola znížená o 20 % podľa § 17 ods. 2 citovanej vyhlášky) a po 130 Sk režijný paušál a jedenkrát za dva úkony po 4 530 Sk (pričom táto základná sadzba bola znížená o 20 % podľa § 17 ods. 2 citovanej vyhlášky) a po 140 Sk režijný paušál.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. október 2004